

STAGE+BACKSTAGE

Maatschappelijke stage bij een poppodium,
theater, concertgebouw, theatergezelschap,
orkest, dansgezelschap of festival

Crew

Op festivals of bij concerten zie je ze vaak genoeg lopen: mensen met crew op hun shirt. Zij werken bij het festival, het poppodium of bij de band. Ze sjouwen met kabels, draaien aan knoppen, ontvangen bands of zijn druk met hun smartphone. Ze horen erbij, maar ze staan niet op het podium.

Daarover gaat dit boekje, over alles wat er komt kijken bij een concert of theatervoorstelling, achter het podium zelf. *Backstage* dus. Dat kan bij een popconcert zijn, maar ook bij een dansvoorstelling, een filmfestival, een concert van een orkest, cabaret, een opera of een andere theatervoorstelling: bij alle podiumkunsten.

Handig als je binnenkort je maatschappelijke stage wilt lopen. Dan heb je alvast een idee over hoe het er aan toegaat. We hebben voorbeelden voor je verzameld. Dan kun je zien wat anderen al gedaan hebben tijdens hun maatschappelijke stage. En kijken wat je zelf leuk vindt. Plezier!

STAGE+BACKSTAGE

+ Dico, Twumi, Charity, Shannon, Tim en Ruby vertellen in dit boekje wat voor soort stage ze hebben gedaan. Wat zou jij willen doen?

+ 1	Het begint bij de makers - <i>artiesten</i>	7
+ 2	Naar het podium - <i>programming</i>	9
+ 3	Bouwen en breken - <i>decors</i>	11
+ 4	Aan- en uitkleden - <i>kostuums</i>	13
+ 5	Aan en uit - <i>licht en geluid</i>	14
+ 6	Regelen en doen - <i>organisatie</i>	16
+ 7	Mis het niet! - <i>publiciteit</i>	19
+ 8	Welkom - <i>kaartjes, jassen en plaatsen</i>	20
+ 9	Lekkerrr - <i>horeca</i>	21
+ 10	Rondleiden en workshops organiseren - <i>educatie</i>	22

‘Niet iets dat je zomaar meemaakt’

STAGE+CHARITY

+ Charity Reingoud, vmbo-t, stage bij poppodium Melkweg in Amsterdam

‘Backstage is echt gaaf. We mochten bij een optreden en repetitie van rapper Xzibit zijn, je weet wel, van het MTV-programma Pimp my ride. Hij had andere rappers meegenomen. Dat was heel gezellig, dan zie je ze als mensen, grapjes maken en zo. Dat is niet iets dat je zomaar meemaakt.

Het was wel spannend om die stage te krijgen, want ik moest echt solliciteren. Gelukkig werd ik het, samen met een ander meisje uit mijn klas. We mochten overall in de Melkweg kijken en vragen stellen aan de medewerkers. Bij die meneer van de organisatie was ik echt onder de indruk. Het resultaat dat je krijgt als je zo veel moeite doet en daar de leiding over hebt... dat heeft me echt geïnspireerd.

Toen wist ik het: ik wil evenementen organiseren. Nu doe ik bij het ROC aan de Spaklerweg de richting Kunst, Cultuur en Amusement. Mijn tip: ga overall kijken, dan zie je wat echt bij je past.’

I. Het begint bij de makers

Artiesten

Het licht gaat uit, het gordijn open. Het begint. De band, het orkest, de dans- of theatergroep: het podium is helemaal voor hen. Zij maken de voorstelling, zij zijn de artiesten. Iedereen komt voor hen.

Veel kunstenaars zie je niet op het podium, maar je kunt ze wel tegenkomen in een theater. Zij werken achter de schermen.

Alles begint bij de makers. Zij hebben een idee voor een voorstelling en willen dat laten zien en horen. Meestal oefenen ze er lang voor om het te kunnen. Met een opleiding na de middelbare, bijvoorbeeld. Ook het maken van één voorstelling duurt al een flinke tijd. Een cabaretier doet er vaak een half jaar of een jaar over om een show te schrijven. En dan nog uit het hoofd leren...

+ Een maatschappelijke stage is vrijwilligerswerk. Als je zelf een leuke plek kiest, levert het je toch wat op!

Onzichtbare kunstenaars

De makers van de voorstelling zijn lang niet altijd dezelfde als degenen die je op het podium ziet. Je hebt schrijvers die voor toneel, muziek of cabaret schrijven, of componisten van muziek: zij komen echt niet altijd kijken als hun stuk gespeeld wordt. Zij zijn de onzichtbare kunstenaars.

Sommige kunstenaars laten zich af en toe zien: tijdens het applaus na afloop. Dat zijn bijvoorbeeld de mensen die dansen bedenken: choreografen. Of mensen die bepalen hoe een toneelvoorstelling gespeeld wordt: regisseurs. Zij zijn ook kunstenaars, ze werken alleen achter de schermen.

Deze mensen kun je tegenkomen als je overdag in een theater of concertzaal rondloopt. En nog veel meer!

Zelf een festival organiseren

STAGE+TIM

+ Tim Reisinger, OSG Hoorn, stage bij Manifesto, Hoorn

'Een beetje muziekverslaafd ben ik wel. Ik drum, speel piano/ keyboards en ga ieder jaar naar Lowlands. Toen ik bij Manifesto stage kwam lopen, zeiden ze: "Ga maar iets organiseren". Dat werd een avond met nieuw talent op 25 juni 2010. Ik heb drie bands uitgezocht: Statson, Massive Magic en Utopia. Het zijn alle drie rock bands, de een is wat steviger dan de ander. In Utopia speel ik zelf. Wij zijn ontstaan uit de popschool in Hoorn en maken melancholieke rock/metal.'

Zien we hier een toekomstig muziekprogrammeur aan het werk? 'Nou, het is wel veel gedoe hoor. Je moet om zo veel dingen denken. Mijn moeder werkte vroeger in deze business en hielp me gelukkig veel. Eigenlijk maak ik toch het allerliefste zelf muziek.'

2. Naar het podium

Programmering

Speel je in een band? Dan weet je vast hoe lastig het is om 'door te breken'. Je wilt gevraagd worden om in Paradiso of in 013 te spelen, of op Pinkpop. Want daar komen veel mensen. Dat willen veel bands! Maar helaas, niet iedereen kan daar spelen. Daarom zijn er bij die podia mensen die muzikanten, zangers en bands in de gaten houden. En nieuw talent spotten. Zij vragen de beste bands om te komen spelen. Zij doen de *programming*.

Niet alleen bij poppodia, maar ook bij theaters en concertzalen voor klassieke muziek zijn er mensen die programmeren: welke dans- of theatergroep komt er volgend jaar in ons theater? Of welk orkest of zangeres in onze zaal? Of op ons festival?

Sommige theatergroepen of orkesten hebben een vast theater waar ze spelen. Zoals De Nederlandse Opera in Het Muziektheater Amsterdam. Dat is ook het thuis theater van Het Nationale Ballet. Of het Koninklijk Concertgebouworkest, natuurlijk in het Concertgebouw in Amsterdam.

+ Loop je maatschappelijke stage waar de leukste voorstellingen zijn. Waar gaat jouw bloed sneller van stromen? Street-dance, cabaret, ballet, popmuziek, toneel, klassieke muziek, opera? Kies jouw favoriete gezelschap, theater, festival of concertzaal!

Of het RO Theater in de Rotterdamse Schouwburg. Maar al deze groepen spelen ook in andere theaters en concertzalen. In Nederland of over de hele wereld.

‘Er zit veel meer achter zo’n concert dan je denkt’

+ Ruby Ingwerse, vwo, stage bij het Bimhuis, Amsterdam

STAGE+RUBY

‘Voor mij was het best makkelijk een stage bij het Bimhuis te krijgen. Mijn moeder heeft daar acht jaar gewerkt. Het was leuk om rond te lopen, want het gaat bij meer podia zoals daar. Op de eerste dag mocht ik bij de opname van het tv-programma Vrije Geluiden zijn. En later heb ik nog een concert gezien. Dat was wel mooie muziek, maar zelf luister ik meer naar Top-40-bandjes.

Ik heb vooral kleinere klusjes gedaan. Op kantoor heb ik concertverzoeken in de computer gezet. Als bands er willen optreden wordt doorgegeven met hoeveel ze komen, dat soort dingetjes. Het is wel een gedoe om zo’n concert te regelen. Oneindig veel formulieren en tabellen en dat allemaal voor een concert! Er zit dus veel meer achter dan je denkt. Ook heb ik bij de techniek geholpen met podium

opbouwen. Maar dat vind ik meer iets voor jongens.

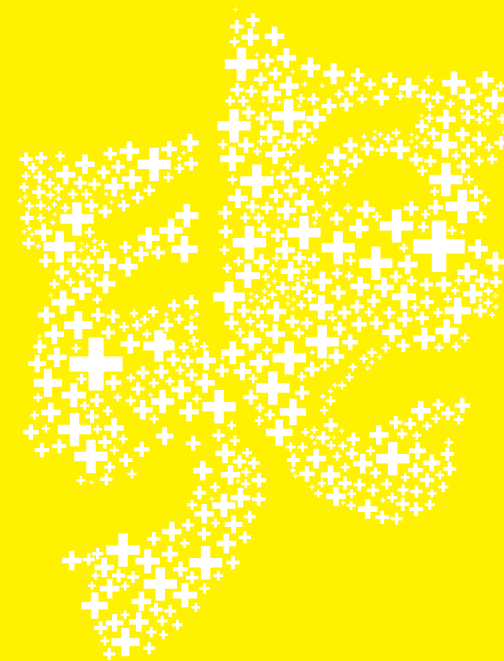
Mijn tips: Begin meteen met je stage. Dan hoef je niet te stressen om alles af te maken. En doe iets wat je leuk vindt.’

3. Bouwen en breken

Decors

Een stapel containers, een gouden wereldbokaal of klaterend water: alles kan het decor van een voorstelling zijn. Een decor helpt de sfeer van de voorstelling te maken of te vertellen waar de scène zich afspeelt. Het is een kunstwerk dat vaak gemaakt wordt door kunstenaars. In een opera lag een half uur lang een rotsblok op het toneel. Plotseling begon het te bewegen. Het bleken de zangers te zijn, die in speciale kleden met elkaar het rotsblok hadden gevormd. Zo begon ‘het rotsblok’ opeens te zingen! Of die dansvoorstelling die voor een deel in een aquarium afspeelde: dat is meer dan een bak met water.

Decorbouwers maken niet alleen iets moois, maar vaak moet het ook makkelijk af te breken, te vervoeren en weer op te bouwen zijn. Prachtig, maar ook praktisch. Of je nu een theatergroep, dance act, band, orkest of operagezelschap bent, iedereen moet opbouwen en afbreken.

Meespelen in de voorstelling

+ Shannon Mollink, vmbo, stage bij Flevolandse Theatervereniging JTL

STAGE+SHANNON

'Ik heb meegedaan aan de musical Alice in Wonderland. Dat deed ik sowieso al. Vanaf mijn negende doe ik mee aan optredens. Ik heb gedanst en toneelgespeeld en een klasgenootje mocht komen kijken. Echt leuk!

Voor het optreden hielp ik twee weken lang met kostuums en decors en zo. De mensen waren echt gezellig. Als we binnenkwamen kregen we chocolademelk. Dan konden we eerst even

chillen. Het JTL is mijn tip als je nog een stageplek zoekt.

We hebben de troon geschilderd voor de koning en koningin. In de voorstelling komen veel verschillende figuren voor, zoals een rups. Ze vroegen mij om een rupspakje te maken. Helemaal niet moeilijk. Ze deden het een keer voor en toen kon ik het ook. Ik ben van mezelf al handig met naald en draad.

Ik wist niet dat er zo veel tijd in het decor en de kostuums wordt gestoken. Dat kost een tijd! Zoiets kun je alleen maar weten als je het zelf gedaan hebt. En met optreden is het best wel stressen. Je moet veel wachten, dan weer op en weer af. En dan weer wachten.

Volgende maand ga ik naar Mary Poppins. Dat is een grotere voorstelling, ook met veel kostuums. Ik weet nu wat er bij komt kijken!

4. Aan- en uitkleden

Kostuums en grimeurs

De bontjas van de koning of de gescheurde kleren van Ciske de Rat: voor sommige theater- en dansgezelschappen en operagezelschappen zijn *kostuums* net zo belangrijk als het decor. En net zo kunstig. Zij hebben soms speciale kostuumontwerpers in dienst en mensen die tijdens de voorstelling helpen bij het verkleden. Of snel tussendoor een gaatje dichtnaaien. Ook grimeurs, voor de make-up (of make-over!), zijn onmisbaar. Lange rode nagels of vuile handen: het publiek ziet het allemaal.

Wil jij je maatschappelijke stage doen bij een theater, concertzaal, poppodium, dansgroep, theatergroep of festival? Neem dan eerst contact op met je stagecoördinator op school. Die beslist of het mag.

5. Aan en uit

Licht en geluid

‘Peeperrrrnootjessssss.’

Dat hoor je stoere mannen door een microfoon roepen: tijdens het sound-checken. Achter in de zaal staat iemand achter een groot paneel aan de knoppen te draaien. Net zolang tot het precies die *sound* is die de band wil hebben. Dat is een vak.

Ook bij theater en dans zijn muziek en geluidseffecten belangrijk: een donderslag moet precies op het goede moment komen. Geluidstechnici moeten dus iets weten van de techniek, maar ook van de voorstelling.

Wel eens in zo’n flinkerend stroboscooplicht gestaan bij het begin van een popconcert? Het geeft een spannend gevoel: hier gaat iets gebeuren! Het is allemaal onderdeel van het lichtplan: wanneer heeft welk licht het beste effect? Een lichttechnicus volgt met zijn *super trooper*, een enorm grote spot, de zanger overal op het podium, maar hij moet ook de zon onder laten gaan. Hij staat op stellages, hangt bovenin het theater, of zit gewoon achter in de zaal achter zijn laptop het licht te bedienen.

Technici voor licht en geluid moeten weten wat je allemaal kan met de techniek, maar ze moeten ook de voorstelling goed kennen.

Theaters en grote gezelschappen hebben zelf technici in dienst. Niet alleen voor licht en geluid, maar ook voor andere audiovisuele middelen: videoschermen en zo. Er zijn ook losse bedrijven van technici, die door toneelgroepen of bands worden ingehuurd.

Hoe neem je contact op voor een stage? Je stagecoördinator kan bellen, maar je mag het ook zelf doen. Bel naar het theater of het gezelschap, vertel wie je bent en dat je stage wilt lopen. Vraag naar degene die over maatschappelijke stages gaat. Dan kom je vanzelf bij de juiste persoon.

6. Regelen en doen

Organisatie

Voor een popconcert of een opera zijn enorm veel mensen aan het werk. Allemaal voor die ene voorstelling. Het zijn eigenlijk net een groot bedrijven. Daar worden plannings gemaakt voor een paar jaar vooruit. Wanneer en waar repeteert de dansgroep of het orkest? Wanneer worden de audities gehouden? Iemand moet de financiën op orde houden en onderhandelen met artiesten over de prijs. Iemand moet de kassa goed laten draaien, de telefoon opnemen, de post verwerken. Of de artiest ontvangen: wat wil hij in de koelkast van zijn kleedkamer? En het gebouw van een theater of een concertzaal moet ook onderhouden worden. Vaak gebeurt dat in de vakantie, want dan zijn er geen voorstellingen. Of dan komt opeens de brandweer controleren of er wel een goede nooduitgang is. Er moet dus een hoop geregeld worden! Daarvoor is een hele *organisatie* nodig.

Je denkt dat je weet wat je moet doen, maar als je gaat beginnen, is het opeens niet meer zo duidelijk. Dat overkomt iedereen wel eens! Zorg dat je weet bij wie je terecht kunt als je vragen hebt over je stage.

STAGE+DICO

+ Dico Weyenberg, vmbo, stage bij theater De Poortერი, Zaltbommel

‘In december kreeg ik te horen dat ik binnen twee maanden stage moest lopen. Op tv had ik iets gezien over theater. Toen heb ik De Poortერი gebeld en heb daar drie weken stage gevolgd. Twee optredens heb ik helpen opbouwen en weer afbreken. Ik mocht lichten ophangen en soms ook afstellen. Tijdens de voorstelling zelf kon ik nog niks doen, maar ik kon ze wel zien!

Voor de muziekvoorstellingen waren goed. Ik zag de muzikanten op dat podium staan met het licht er zo bij. Die combinatie was mooi. Toen dacht ik: “Dat wil ik de rest van mijn leven ook wel.” Het is heel afwisselend, want voorstellingen zijn altijd weer anders. Je ontmoet verschillende mensen en als je op tournee gaat, zie je ook nog eens wat. Ik zie mezelf wel door het land trekken. In september begin ik met de opleiding theatertechniek in Tilburg. Ik ben al aangenomen.’

‘Ik zie mezelf wel door het land trekken’

‘Wachten tot ik vrijwilliger mag worden’

+ Twumi Weterings, vwo, stage bij Schouburg Middelburg (TEZ) en theater Goes

‘Je mag naar de voorstelling op de avond waarop je werkt. Die kies je meestal zelf uit. Dus ik heb de musical Annie gezien en vooral dance en acrobatiek. Niet alleen in Middelburg, maar ook in het theater in Goes. Daar heb ik een Afrikaans circus meegemaakt. Ik doe zelf aan diabloën, maar wat zij daar deden was echt knap.’

‘Ik deed van alles op zo’n avond: mensen ontvangen als ze binnenkwamen en hun kaartjes controleren. Of in de garderobe jassen aannemen, of in de zaal mensen naar hun plaats wijzen. Steeds iets anders. Ik liep in een pak, met op mijn jasje een kaartje van het theater. Mensen kwamen naar me toe om te vragen waar wat was en ik moest hun soms vragen of ze niet wilden roken en zo. Het leukste was de garderobe. Dan had je het meeste contact met de mensen. Bij binnenkomst was dat minder. Sommige mensen waren nog aan het bellen en zeiden niks terug als je ze “prettige avond” wenste. Anderen gelukkig wel, hoor.’

‘Het is daar top. Ik heb meteen gevraagd of ik vrijwilliger kon worden. Maar dat kan pas vanaf je 15° en ik ben 14. Dus ik moet wachten tot ik oud genoeg ben.’

STAGE+TWUMI

7. Mis

het niet!

Publiciteit

‘Yr WKEND starts here’

‘The voice from heaven’

‘Het Rooooooo Theatert’

Dit soort dingen bedenken ze bij de *publiciteitsafdeling*. Om zo veel mogelijk mensen naar de voorstellingen te krijgen. Ze regelen interviews van artiesten met de pers. Hoe meer kranten, tijdschriften, radio’s, tv-programma’s of gebruikers van Hyves en Facebook erover schrijven, hoe beter. Bij publiciteit zorgen ze ervoor dat iedereen weet welke voorstellingen er zijn. En ze proberen mensen er enthousiast voor te maken. Welke posters heb jij zien hangen bij jou in de buurt? Of welk YouTube-filmpje heb je gespot? Welke vallen op?

Grote theaters, concertzalen en groepen maken folders voor een heel seizoen. Sommige concerten – vooral van wereldsterren – worden twee jaar van tevoren geboekt, dus ze weten vaak al lang wie er komen spelen. Handig voor de afdeling publiciteit. Zij kunnen mensen dus al vroeg vertellen wie er komen!

Neem overal een kijkje: backstage, op kantoor, bij de techniek en natuurlijk bij zo veel mogelijk voorstellingen. Praat met iedereen. Ook met de artiesten zelf. Wat vind je leuk?

8. Welkom

Kaartjes, jassen en plaatsen

'Goedenavond.' De deur wordt voor je opgedaan en iemand staat je glimlachend op te wachten. Hij of zij scheurt rustig je kaartje af, vertelt waar je je jas kunt ophangen en wenst je een fijne voorstelling. Bij de deur begint de avond al. Als je de zaal binnenloopt, staat er iemand voor je klaar die je naar je plaats wijst. Je hebt je jas net afgegeven bij de garderobe. Lekker makkelijk.

In veel theaters werken mensen die het publiek ontvangen. Zij zorgen dat de avond relaxt verloopt. Bij popconcerten en festivals gaat het natuurlijk anders. Maar ook daar controleren medewerkers de kaartjes en zorgen ze ervoor dat er geen gedoe komt.

+

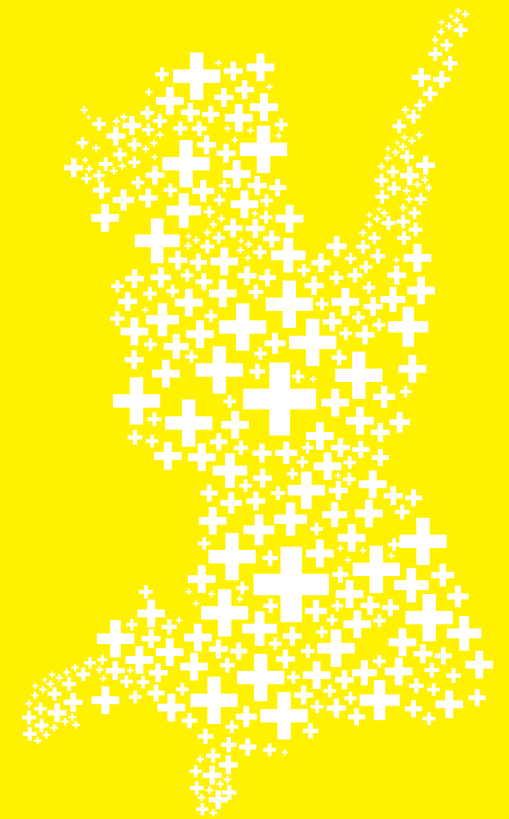
Als je een optreden mooi vindt, mag je misschien wel een videoblog of een andere recensie schrijven. Voor de site van het concertgebouw of theater, maar ook voor je eigen Hyves of Facebook.

9. Lekkerrr

Horeca

Natuurlijk willen de bezoekers wat eten of drinken als ze uitgaan. Voor, tijdens of na de voorstelling. Bier tappen, glazen halen of bedienen, er is veel te doen. Het is hard werken in de *horeca*, maar de sfeer is altijd goed. De bezoekers willen een lekker avondje uit en hebben vaak goede zin. Als ober kun je daar prima aan bijdragen. En vaak levert dat nog een leuke fooi op ook.

Heel soms is het diner deel van een voorstelling. Zoals die keer op Terschelling, waar in een boerenschuur werd gegeten. Het publiek zat aan een grote houten tafel, waar de acteurs overheen liepen.

10. Rondleiden en workshops organiseren

Educatie

‘Deze poptempel was vroeger een gekraakte melkfabriek.’

‘De koningin heeft deze zaal geopend.’

Veel theaters en concertzalen hebben wat te vertellen. Ze zitten bijvoorbeeld in mooie panden die heel oud zijn. Ze zeggen iets over de geschiedenis van de stad of de streek. Of er hebben beroemde mensen opgetreden. Of ze hebben de nieuwste technische snufjes. Rondleidingen organiseren doen ze bij de afdeling *educatie*.

Maar ze doen daar nog veel meer. Speciale projecten bedenken, voor kinderen en jongeren bijvoorbeeld. Of dingen organiseren die ze normaal nooit doen. Zoals de concertzaal opengooien voor iedereen die er een keer wil zingen.

Of speciale popprijzen organiseren. Dat doen ze om mensen te trekken die normaal misschien niet naar een theater of concert gaan. Misschien komen ze de volgende keer wel.

+
Tevreden over je stage? Laat het je vrienden en vriendinnen weten. Zo help je hen ook aan een leuke stageplek.

Colofon

Dit boekje is een uitgave van de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties, Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals, Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten, Muziek Centrum Nederland en Theater Instituut Nederland.

Projectleider Loes Wagenmaker
Tekst Irene Bloemink
Ontwerp Autobahn
Fotografie Michaël van Maanen
Drukwerk Platform P

Oktober 2010

